

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 14. ágúst 2026
2026-08-689/0.7.1

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga til innleiðingar á tilskipun (ESB) 2018/2001 S-127/2026

Landsnet þakkar fyrir að fá tækifæri til að veita umsögn um drög að frumvarpi til laga til innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/2001 um að auka notkun orku frá endurnýjanlegum orkugjöfum (EES-réttur). Umsögnin fjallar eingöngu um fyrirhugaðar breytingar á lögum um upprunaábyrgðir nr. 30/2008 og raforkulögum nr. 65/2003, en tekur ekki á breytingum á lögum um endurnýjanlegt eldsneyti nr. 40/2013, enda ná þau lög ekki til starfsemi Landsnets. Landsnet vísar einnig til fyrri umsagnar um áform um lagasetningu, S-16/2026.

Almennar athugasemdir

Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að frumvarpið feli í sér lagabreytingar til að tryggja lagastoð fyrir innleiðingu tilskipunarinnar og uppfylla þannig lágmarkskröfur sem tilskipunin felur í sér á löggjöf hér á landi. Landsnet bendir á að tilskipunin hefur að geyma ákvæði um margvíslega þætti tengda nýtingu endurnýjanlegra orkulinda. Þannig fjallar tilskipunin m.a. um skipulag stjórnsýslu og leyfisveitingarferla sem ekki er vikið að í frumvarpsdrögunum. Í fyrri umsögn benti Landsnet á að í ákvæðum 15. og 16. gr. tilskipunarinnar, svo sem þeim hefur verið breytt með tilskipun 2023/2413 (RED III), er að finna margvísleg nýmæli sem Landsnet telur að gætu verið hluti af því að einfalda leyfisveitingarregluverk tengt flutningsvirkjum og nýtingu endurnýjanlegra orkulinda. Að mati Landsnets fela frumvarpsdrögin engu í sér að ákvæði tilskipunarinnar séu innleidd að hluta og saknar þess að í frumvarpsdrögunum eða greinargerð draganna sé ekki vikið að þessum ákvæðum eða áformum um innleiðingu þeirra.

Eins og fram kemur í greinargerð er meginefni frumvarpsdraganna að rýmka gildissvið laga nr. 30/2008 þannig að ákvæði laganna um útgáfu upprunaábyrgða, sem í dag gilda um framleiðslu raforku frá endurnýjanlegum orkulindum, nái einnig til framleiðslu á endurnýjanlegu gasi sem og orku vegna hitunar og kælingar. Upprunaábyrgðir sem gefnar eru út samkvæmt tilskipuninni, og þar með lögnum, gegna aðeins því hlutverki að sýna kaupanda fram á að tiltekin hlutdeild eða magn orku hafi verið framleitt með endurnýjanlegum orkugjöfum. Slíkar útgefnar upprunaábyrgðir má yfirfæra milli handhafa óháð þeirri orku sem hún tengist. Slíkar landsbundnar upprunaábyrgðir þurfa að uppfylla kröfur tilskipunarinnar og staðals EN 16325, en geta að öðru leyti verið mismunandi eftir löndum. Hins vegar er til staðar samevrópskt upprunaábyrgðakerfi, European Energy Certificate System (EECS), sem byggir á ítarlegri grunni. Þátttaka í kerfi um útgáfu EECS skírteina er valkvæð en Landsnet tekur þátt vegna útgáfu upprunaábyrgða vegna raforkuframleiðslu. Enn sem komið er hafa sambærileg upprunaábyrgðakerfi fyrir hitun eða kælingu ekki komið fram. Rétt væri að skoða hvort setja eigi takmarkanir við útflutningi upprunaábyrgða sem gefnar eru út á grundvelli laganna.

Í frumvarpsdrögunum er lagt til að við lög nr. 30/2008 bætist ákvæði sem kveður á um að ráðherra sé heimilt að setja nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara, þar á meðal útgáfu og framsal upprunaábyrgða, afturköllun og skráningu upprunaábyrgða, upplýsingaskyldu, eftirlit og viðurlög, í reglugerð. Landsnet telur þörf á að setja slíka reglugerð til að innleiða að fullu ákvæði tilskipunarinnar um upprunaábyrgðir. Í því sambandi mætti horfa til þess að fella ákvæði reglugerðar nr. 757/2012 inn í heildarreglugerð um útgáfu upprunaábyrgða og birtingu upplýsinga tengdum upprunaábyrgðum. Þá væri eðlilegt að í lögnum eða reglugerð komi skýrt fram að í greinargerð frumvarpsdraganna segir að í því skyni að tryggja að eining endurnýjanlegrar orku sé aðeins birt viðskiptavinum í eitt skipti ætti þó að forðast tvítalningu og tvöfalda birtingu upprunaábyrgða.

Um útgáfu upprunaábyrgða

Verkefni útgefanda í tengslum við útgáfu upprunaábyrgða er margþætt. Samkvæmt lögunum annast Landsnet útgáfu upprunaábyrgða á raforku sem framleidd er með endurnýjanlegum orkugjöfum eða samvinnslu raf- og varmaorku og hefur eftirlit með því að raforka, sem það gefur út upprunaábyrgð fyrir, sé í raun framleidd með endurnýjanlegum orkugjöfum eða samvinnslu raf- og varmaorku. Þá ber Landsneti að halda skrá um útgefnar upprunaábyrgðir og skal árlega afhenda Umhverfis- og orkustofnun upplýsingar um útgefnar upprunaábyrgðir á því formi sem stofnunin ákveður. Þá skal Landsnet í samráði við framleiðendur setja reglur um skráningu upplýsinga um útgefnar upprunaábyrgðir sem Umhverfis- og orkustofnun staðfestir. Landsnet telur að styrkja þurfi heimildir útgefanda upprunaábyrgða til útgáfu reglna auk þess sem skýrt sé kveðið á um hlutverk og ábyrgð útgefanda og heimild til að kalla eftir upplýsingum um alla þætti er varða útgáfuna.

Í frumvarpsdrögunum er lagt upp með að Landsnet sinni áfram útgáfu upprunaábyrgða samkvæmt rýmkuðu gildissviði en tilskipunin gerir ekki kröfu um að tiltekinn aðili annist útgáfu upprunaábyrgða. Frumvarpsdrögin leggja þannig aukna ábyrgð og skyldur á Landsnet án þess að fyrir liggi upplýsingar um áætlað umfang eða kostnað við útgáfu upprunaábyrgða vegna annarrar orku en raforku. Landsnet hefur hvorki sérþekkingu á slíkum orkukerfum né aðgang að mæligögnum eða öðrum upplýsingum úr slíkum kerfum. Aðstaðan er því gjörólík því sem gildir um útgáfu upprunaábyrgða á raforku.

Í nefndarátliti meiri hluta iðnaðarnefndar um frumvarp það sem varð að lögum nr. 30/2008 er að finna umfjöllun um ástæður þess að Landsneti yrði falin umsjón með útgáfu upprunaábyrgða vegna raforku en því til stuðnings var vísað til skilvirknissjónarmiða og þess að annars staðar á Norðurlöndum væri sams konar fyrirkomulag við lýði. Landsnet bendir á að skilvirknissjónarmið eiga ekki við um útgáfu upprunaábyrgða vegna annarrar orkuframleiðslu og að ekki eru fordæmi fyrir því á hinum Norðurlöndunum að raforkuflutningsfyrirtækjum sé falin útgáfa slíkra upprunaábyrgða, ef gas er undanskilið, en Energinet er flutningsfyrirtæki fyrir bæði raforku og gas í Danmörku. Útgefendur upprunaábyrgða á Norðurlöndunum:

	Raforka	Gas	Hitun	Kæling
Ísland	Landsnet*	x	x	x
Noregur	Statnett*	x	x	x
Danmörk	Energinet*	Energinet*	Energistyrelsen	Energistyrelsen
Finnland	Finextra*	Gasgrid*	Energimyndigheten	Energimyndigheten
Svíþjóð	Energimyndigheten*	Energimyndigheten*	Energimyndigheten	Energimyndigheten

* = EECS skírteini

Með vísan til fyrri umsagnar telur Landsnet eðlilegt að ráðuneytið skoði nánar hvort rétt sé að fela öðrum aðila a.m.k. útgáfu upprunaábyrgða samkvæmt rýmkuðu gildissviði.

Athugasemdir við einstakar greinar

Um 1. gr.

Landsnet telur að skoða þurfi orðalag og notkun á hugtakinu orkugjöfum í greininni og greinargerð.

Um 2. gr.

Í greininni er lagt til að tekin verði upp í lögin skilgreiningar á nokkrum nýjum hugtökum. Í ljósi þess að í 6. gr. frumvarpsdraganna er lagt að við bætist ákvæði um fjárfestingastuðning og stuðning frá innlendu stuðningskerfi væri rétt að skoða að taka upp í lögin skilgreiningu tilskipunar 2018/2001 á hugtakinu stuðningskerfi.

Um 17. gr.

Ákvæði frumvarpsdraganna um breytingar á raforkulögum snúa fyrst og fremst að dreifiveitum. Í 17. gr. frumvarpsins er lögð til hækkun á raforkueftirlitsgjaldi vegna þessara nýju ákvæða. Í athugasemdum við greinina segir að Raforkueftirlitið þurfi meðal annars að hafa eftirlit með því að dreifiveitur hindri ekki rétt

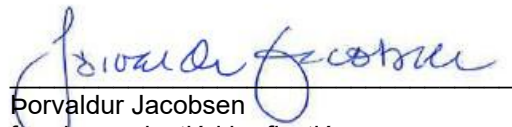
nýrra aðila til framleiðslu, deilingar og sölu raforku, hafa eftirlit með gjaldskrár dreifiveitna gagnvart þessum hópum og fylgjast með að óréttmætum hindrunum sé rutt úr vegi á markaði. Í ljósi þessa er eðlilegt að eftirlitsgjald dreifiveitna hækki en í frumvarpsdrögunum er ekki að finna útskýringu á hækkun eftirlitsgjalds á flutningsfyrirtækið vegna lagabreytinganna.

Niðurlag

Landsnet fagnar því að frumvarpsdrögin eru komin fram enda telur félagið mikilvægt að regluverk Evrópusambandsins um upprunaábyrgðir sé innleitt í íslenskt regluverk.

Landsnet er reiðubúið til frekara samráðs um efni frumvarpsins og útfærslu þess.

Virðingarfyllst,

Þorvaldur Jacobsen
framkvæmdastjóri kerfisstjórnar